

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

Изх. № 557

Дата: 06.04.2026 г.

*Справката К.г. №10/2026 г. до: КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Определен съд до: КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
содит Армен Колев
20.04.2026*

ДО: КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИСКАНЕ

ОСНОВАНИЕ: чл. 150, ал. 2 КРБ

ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННИ РАЗПОРЕДБИ § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.)

ОТНОСИМО СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО: ЧГД № 510/2025 Г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ.

1. С Определение № 162 от 06.04.2026 г. Районен съд – гр. Тутракан (ТнРС) е отправил искане до Конституционния съд за установяване на осн. чл. 150, ал. 2 от КРБ несъответствието на § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.), с който е изменена разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2, като накрая е добавено: „и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.“ с чл. 121, ал. 1 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията на Република България.

2. Атакуваното изменение на ГПК въвежда възможност за провеждане на принудително изпълнение на вземане на кредитор в заповедно производство, въз основа на презюмирана липса на оспорване от длъжника, приложима при кумулативно наличие на следните предпоставки:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

2.1. невъзможност длъжника бъде открит на регистрираните си постоянен и настоящ адрес, местоработата му, местослуженето му и мястото за осъществяване на стопанска дейност и

2.2. невъзможност връчителят да установи дали длъжника живее на регистрираните постоянен и настоящ адрес.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА ОБСТОЯТЕЛСТВАТА, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА
ИСКАНЕТО

I. История на промените

3. Аналогичен универсален ускорен механизъм за провеждане на принудително изпълнение не съществува в Законъ за заповедното съдопроизводство (обн. ДВ, бр. 277 от 15.12.1897 г., отм.), Законъ за гражданското съдопроизводство (обн., ДВ, бр. 31 от 8.02.1892 г., отм.) и предходния ГПК (обн. изв., бр. 12 от 8.02.1952 г., отм. ДВ, бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г.). Предходните законодателни разрешение предвиждат възможност кредитора да пристъпи към принудително изпълнение без провеждането на исков процес, но само в случаите, когато вземането се основава на определени документи, които предполагат голяма вероятност за наличие на самото вземане (нотариални актове; частен акт, засвидетелстван по нотариален ред;¹ документите, с които се установяват подлежащи на изпълнение вземания на държавните предприятия, банките и кооперациите; постановленията на административните органи; записите на заповед, менителниците и приравнените на тях други ценни книжа на заповед и др.²

4. С приемането на сега действащия ГПК (обн. ДВ, бр. 59 от 2007 г.) се въвежда способ за връчване на призовки и съобщения (респ. книжа) на ответник, който не може да бъде намерен на посочения адрес и на регистрираните постоянен и настоящ адрес, чрез залепване на уведомление, в което се определя двуседмичен срок за получаването на книгата от канцеларията на съда (или общината/кметството). Съгл. чл. 47, ал. 5 от

¹ Законъ за заповедното съдопроизводство

² отменения Граждански процесуален кодекс

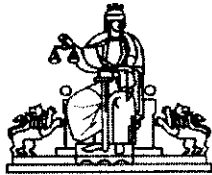
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

ГПК съобщението се смята за връчено с изтичането на срока за получаването му от съответната канцелария. Разпоредбата на чл. 47, ал. 6 от ГПК обвързва прилагането на чл. 47, ал. 5 от ГПК с назначаването на особен представител. Това правило на общо основание намира приложение и в заповедното производство, по арг. от обратното на ал. 7 на същата разпоредба. (В нея е посочено, че разпоредбите на ал. 1 – 5 се прилагат съответно за връчването на съобщения на подпомагаща страна, т. е. не намират приложение по отношение на заповедното производство).

5. Разпоредбата на чл. 47 от ГПК е изменена (обн. ДВ, бр. 42 от 2009 г.), като в ал. 7, изрично е предвидено, че разпоредбите на ал. 1 – 5 ще се прилагат съответно и за връчването на заповед за изпълнение. По този начин чл. 47, ал. 7 от ГПК изрично изключва назначаването на особен представител в заповедното производство. Поради тази причина в случаите, когато длъжникът не може да бъде установен на регистрираните адреси, връчителят залепва уведомление и съобщението се смята за връчено с изтичането на срока за получаването му от канцеларията на съда или общината съгл. чл. 47, ал. 5 от ГПК. Последното от своя страна налага извода, че след изтичането срока за възражение по чл. 414, ал. 2 от ГПК (към този момент двуседмичен), считано от момента на връчване на заповедта по реда на чл. 47, ал. 5 от ГПК, заповедта влиза в сила и подлежи на принудително изпълнение.

6. Впоследствие е изменен и чл. 415 от ГПК (обн. ДВ бр. 86 от 2017 г.), като в ал. 1, т. 2 от ГПК е предвидено задължение на съда да укаже на заявителя, че може да предяви иск за вземането си и когато заповедта за изпълнение е връчена на длъжника при условията на чл. 47, ал. 5 от ГПК.

6.1. Това изменение е съчетано с изменение на чл. 47 от ГПК, според което *„Когато ответникът в продължение на един месец не може да бъде намерен на посочения по делото адрес и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението, връчителят залепва уведомление на вратата или на пощенската кутия, а когато до тях не е осигурен достъп - на входната врата или на видно място около нея. Когато има достъп до пощенската кутия, връчителят пуска уведомление и в нея. Невъзможността ответникът да бъде намерен на посочения по делото адрес се констатира най-малко с три посещения на адреса, с интервал от поне една седмица между всяко от тях, като най-малко едно от посещенията е в неприсъствен ден. Това*

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

правило не се прилага, когато връчителят е събрал данни, че ответникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.” Провеждането на процедурата по чл. 47, ал. 1 от ГПК при тази редакция на разпоредбата вменява на връчителя задължение да събере данни относно това дали длъжникът живее на адреса чрез посочените разпоредбата способи. Ако връчителят не успее да събере данни, той е длъжен да извърши три посещения на адреса в продължение на един месец (за да удостовери невъзможността да бъде намерен длъжника на адреса). И в двата случая връчителят следва да залепи уведомление. След това съдът служебно предприема връчване по регистрираните постоянен, настоящ адрес на длъжника (ако те са различни от посещения такъв), местоработата местоработата, местослуженето и мястото за осъществяване на стопанска дейност съгл. чл. 47, ал. 3 от ГПК.

6.2. В случай, че всички способи за връчване всички се окажат неуспешни, приложение намира законовата фикция на чл. 47, ал. 5 от ГПК, като съобщението се счита за редовно връчено.

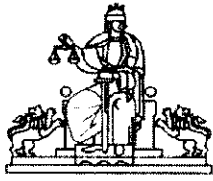
6.3. В тази хипотеза обаче заповедта за изпълнение не влиза в сила, по арг. от чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК, а заявителят следва да предяви иск за установяване на вземането си по чл. 422 от ГПК.

7. С § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн. ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.) разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2, е изменена отново, като накрая е добавено *„и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.*”.

7.1. Визираното изменение въвежда оборима презумпция при неоткриването на длъжника на регистрираните от него постоянен и настоящ, като в тези случаи се приема, че длъжникът не оспорва вземането. Тази презумпция може да бъде оборена само чрез специални доказателства³, а именно:

7.1.1. чрез справка от управителя на етажната собственост,

³ Има се предвид доказателства с предварително определено от закона съдържание и издател.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

7.1.2. от кмета на съответното населено място или

7.1.3. по друг начин с посочване на източника на тези данни в съобщението.

7.2. При извършено връчване на заповедта по чл. 47, ал. 5 от ГПК и липса на представените специални доказателства (удостоверяващи, че длъжникът не живее на адреса), съдът е лишен от възможността да приложи чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК и да даде указания на заявителя за завеждане на иск по чл. 422 от ГПК. По аргумент от обратното, след изтичането на срока по чл. 414 от ГПК, считано от момента на връчването по чл. 47, ал. 5 от ГПК, заповедта влиза в сила и подлежи на принудително изпълнение.

II. Накърнени конституционни разпоредби

8. Законодателното изменение не съответства на следните разпоредби:

8.1. **чл. 121, ал. 1 от КРБ:** „Съдилищата осигуряват равенство и условия за състезателност на страните в съдебния процес.”;

8.2. **чл. 122, ал. 1 от КРБ:** „Гражданите и юридическите лица имат право на защита във всички стадии на процеса.”

9. Принципът за равенството на гражданите пред закона, като законът може за едно и също право или задължение да предвижда диференциация, но това не води до извод за нарушаване на посочения конституционен принцип, ако диференциацията се основава на определен критерий и на него отговарят всички от една група субекти (*Решение № 4 от 2014 г. по к.д. № 12/2013 г. и Решение № 6 от 2010 г. по к.д. № 16/2009 г.*). Ограничаването на правата и предоставяне на социални привилегии на обособени по други признаци групи граждани може да се извърши само при условия и ред, определени със закон. Поначало привилегиите са нарушения на принципа на равноправието и в правовата държава те следва да се смятат предварително изключени (*Решение № 10 от 29.09.2016 г. на КС по к. д. № 3/2016 г.*). Привилегии и ограничения могат да бъдат въведени за постигането на определени социални, икономически и други обществено значими цели, при спазването на изискванията за пропорционалност (*вж. т. 22*).

10. Процесуалното положение на ищеца и ответника се различава съществено.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

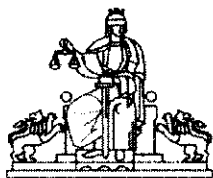
Ищецът в преобладаващия брой случаи е заинтересован по – бързо да реализира претенцията си. Напротив, не винаги ответникът съдейства за бързото приключване на спора – „никой не иска да го съдят”. Връчването при условията на чл. 43, ал. 2, изр. последно и чл. 47 от ГПК е въведено като способ за осигуряване на развитието на съдебния процес при невъзможност книгата да бъдат връчени по реда на чл. 45 и 46 от с. з., поради което то само по себе си не създава неравенство между страните по делото, тъй като не се отнася само до ответника по делото (*Решение № 4 от 16.06.2009 г. на КС по к. д. № 4/2009 г.*).

11. В отклонение от принципа на равнопоставеност чл. 417 от ГПК въвежда възможността предварително изпълнение на вземането, независимо от правото на длъжника да го оспори. Практиката на КС е установила, че този подход съответства на конституционните принципи, когато се касае за вземания (респ. кредитори), които се ползват с голяма степен на сигурност (*Решение № 12/02.10.2012 г. по тълк. д. № 4/2012 г.*).

12. В конкретният случай обаче законодателят определил критерий за формирането на привилегии и ограничения, който не се гради на характерни особености на кредиторите или длъжниците, на вида на вземанията или на принципни различия в процесуалното положение между длъжниците и кредитора. Критерият се основава на качествата на връчителя и специфичните обстоятелства, съпътстващи връчването.

III. Неравенство между правата на кредитора и длъжника в различните стадии на процеса

13. Заповедното производство е въведено в като ускорен способ за събиране на т. н. „безспорни” вземания, при които длъжникът реално не оспорва претенцията на кредитора, но проявява пасивност при осъществяването на плащането. То е отклонение от конвенционалния исков процес и е винаги факултативно. Преценката дали ще прибегне до заповедния способ за реализиране на вземането е предоставено на кредитора. Именно затова, при оспорване на вземането от длъжника, кредиторът е длъжен да установи вземането си в общия исков процес.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

14. Процесуалните способности за защита на длъжника в заповедното и съответно в исковото производство се различават значително. Ако в общият исков процес исквата молба бъде връчена на ответника по реда на чл. 47, ал. 5 от ГПК, на осн. чл. 47, ал. 6 от ГПК на ответника следва да бъде назначен особен представител (независимо дали ответника живее или не живее на адреса). В заповедното производство обаче, в хипотезата когато длъжникът не може да бъде намерен на регистрираните постоянен и настоящ адрес и не може да се установи дали длъжника живее там, негов особен представител не се назначава, а директно се пристъпва към принудително изпълнение.

15. В тази хипотеза е предвидено защитата на длъжника да бъде осъществена чрез възражение пред въззивния съд по реда на чл. 423 от ГПК. Това възражение е обаче значително по – усложнен способ за защита в сравнение с възражението по чл. 414 от ГПК, тъй като длъжникът следва да докаже допълнително, че:

15.1. заповедта за изпълнение не му е била връчена надлежно;

15.2. заповедта за изпълнение не му е била връчена лично и в деня на връчването той не е имал обичайно местопребиваване на територията на Република България;

15.3. не е могъл да узнае своевременно за връчването поради особени непредвидени обстоятелства; или

15.4. не е могъл да подаде възражението си поради особени непредвидени обстоятелства, които не е могъл да преодолее.

16. Освен това длъжникът след издаден изпълнителен лист ще осъществява защитата си при наличието на висящ изпълнителен процес срещу него, съпътстван с наложени обезпечителни мерки и насочено изпълнение върху негово имущество.

17. Не на последно място, предвидения от законодателя способ за защита по чл. 423 от ГПК се гради върху предположението, че длъжника ще разбере своевременно за образувания изпълнителния процес (преди имуществото му да бъде осребрено и разпределено между кредиторите). Често срещана хипотеза е длъжниците да имат регистрирани постоянен адрес в страната, но обичайното им местопребиваване да е в чужбина. В тази хипотеза съдът може да издаде заповед за изпълнение и не е длъжен да обезсилва същата, след като установи, че обичайното местопребиваване не е в страната (вж. т. 42 и сл.). При това положение след започването на принудителното изпълнение срещу имуществото на длъжника в изпълнителният процес ще бъде назначен особен

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

представител на длъжника. Този представител обаче не винаги може да установи контакт със самия длъжник, поради което в голямата си част длъжниците не са наясно относно образуваното срещу тях изпълнителното производство и особеният представител остава единственото лице, което може да упражни правото на защита.

18. Особеният представител на длъжника в изпълнителният процес обаче е лишен от възможността да прави материалноправни възражения срещу дължимостта на вземането, като например:

18.1. за изтекла погасителна давност на вземането преди образуването на изпълнителното производство;

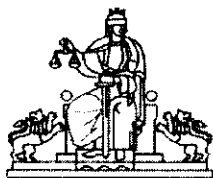
18.2. за наличие на неравноправни клаузи в договора, на който се основава вземането;

18.3. че дълга е изчислен неправилно от кредитора (напр. неправилно пресметнати лихви) и др.

19. Правомощията на особения представител са лимитирани до процесуални възражения в рамките на самия изпълнителен процес (например за настъпила перемпция). В резултат на това изпълнението върху имуществото на длъжника може да приключи без той (или представителя му) да могат да направят каквото и да е възражение „по същество”.

20. При отпадане на действието на атакуваната разпоредба на § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.) връчването по чл. 47, ал. 5 от ГПК ще принуди кредитора да води общ исков процес, в който ще бъде назначен особен представител на длъжника. Този особен представител вече ще може не само да прави всякакви материалноправни възражения (правоизключващи, правопроменящи и правоногасяващи), но и да поиска събирането на доказателства във връзка с направените възражения.

21. Именно тази разлика във възможностите за защита на длъжника, нарушава равенството и условия за състезателност между длъжника и кредитора в заповедната фаза на процеса, лишавайки длъжника от защита в тази фаза на производството. Това ограничаване на процесуалните средства е предоставено изцяло на дискрецията на кредитора, в частност на желанието му да избере заповедния или директно исковия път за установяване и събиране на вземанията си.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

IV. Пропорционалност на въведените ограничения в правото на защита

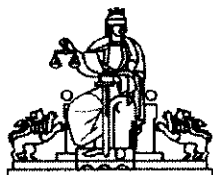
22. Трайната практика на Конституционния съд по въпроса за ограничаването на основните права на гражданите само в случаите, когато е налице легитимна цел, основанието е закрепено със закон, в рамките на предвидените в Конституцията ограничения и при спазване на принципа на пропорционалност (съразмерност) на преследваната цел (Решение № 20/1998 г. по к. д. № 16/1998 г.; Решение № 15 от 2010 г. по к. д. № 9/2010 г.; Решение № 2 от 2011 г. по к. д. № 2/2011 г.; Решение № 7 от 2016 г. по к. д. № 8/2015 г.; Решение № 8 от 2016 г. по к. д. № 9/2015 г.; Решение № 3 от 2019 г. по к. д. № 16/2018 г.; Решение № 3 от 2021 г. по к. д. № 11/2020 г.; Решение № 6 от 2023 г. по к. д. № 7/2023 г.),

23. Въвеждането на механизмите за процесуално реализиране на правата на длъжниците и кредиторите следва да е изградено върху запазването на баланса между противоположните интереси на тези две групи субекти. Интересът на кредиторите от въведеното законодателно изменение е безспорен – то осигурява бърза и ефективен способ да се пристъпи към принудително изпълнение на вземането, без да се води по – бавния и по – скъп общ исков процес.

24. Това предимство в полза на процесуалните възможности следва да балансирано с друго предимство за длъжниците или да бъде въведено като санкция за неизправно поведение на самите длъжници.

24.1. В мотивите към законопроекта (сигнатура 954-01-11, дата на постъпване: 28/02/2019) е посочено, че:

24.2. *„При действащата редакция на чл. 415 ГПК неоткриването на длъжника, което води до призоваването му чрез залепване на уведомление (чл. 47 ГПК), принуждава кредитора да води исков процес. В този процес се ангажират разходи за съдебни такси, експертизи и адвокатска защита, които най-често са в тежест длъжника. В някои от случаите длъжниците не оспорват своите задължения и тогава воденето на исков процес не е в техен интерес. От друга страна извършено плащане на дълга, което не се релевира в исковия процес (тъй като особеният представител няма контакт с длъжника, който представлява) ще се преклудира и*

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

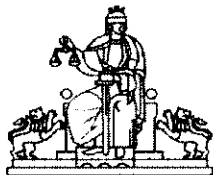
длъжникът ще бъде поставен в по - неблагоприятно положение. Затова е предложен друг по-усъвършенстван модел на защита на длъжника (чл. 423а ГПК). Законопроектът предлага премахване на презумпцията, че невъзможността длъжникът да бъде намерен автоматично води до исков процес. Предоставя се възможност на длъжника да реагира адекватно, след като научи (не със средствата на предвидени в закона фикции, а чрез лично узнаване за образуваното срещу него производство - получаване на запорно съобщение или покана за доброволно изпълнение, насрочване на публична продажба), че срещу него се води заповедно производство.

24.3. Така обстоятелството, че заповедта не му е съобщена лично (което може да е станало по независещи от него причини - напр. премахване на залепено уведомление от недобросъвестни лица или поради други обстоятелства) няма да пречат за защита на длъжника, като той ще може сам да прецени дали има нужда от такава или наистина дължи вземането по издадената заповед, с което ще си спести разноски.

24.4. В заключение целта на законопроекта е да търси балансиран подход между интересите на длъжниците и кредиторите с цел икономичен, бърз и ефективен съдебен процес, който да осигури максимална защита на всяка от страните."

25. Законодателят е аргументирал балансирането на интересите с предимство за длъжниците. В мотивите към законопроекта, се сочи че въвеждането на способ за по – бързо изпълнение срещу длъжниците, за които не може да се установи, че не живеят на адреса, ще доведе до спестяването на евентуални бъдещи разходи, които ще бъдат възложени на длъжника в един бъдещ исков процес.

25.1. Интересът на длъжника от такова „спестяване“ обаче е налице, само в случаите, че вземането се дължи, тъй като само тогава длъжникът би избегнал разноските в един бъдещ процес. Т. е. логическото тълкуване на мотивите към законопроекта, налага извода, че законодателното предложение базира върху презумпция за съществуване на дълга, което изключва напълно и принципа на равенство и състезателност на страните в процеса по чл. 121, ал. 1 от КРБ. Следователно накърняването на конституционните разпоредби е заложено в мотивите на законодателният акт.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

25.2. От друга страна, възможността на длъжника да упражни правото си на защита и да избегне последиците от незаконосъобразно образуван срещу него изпълнителен процес безспорно е многократно по – значима от опасността да понесе разносните от един евентуален бъдещ исков процес. Следователно въведеният механизъм е явно диспропорционален, с оглед преследваната цел – гарантирането на интересите на длъжника.

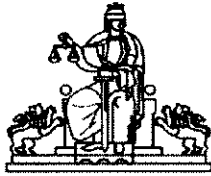
26. Освен това в законопроекта е застъпена тезата, че длъжникът чрез инициирането на изпълнителното производство по – сигурно е щял да научи за вземането, което ще му гарантира възможността да плати.

26.1. Законодателното предложение (сигнатура 954-01-11, дата на постъпване: 28/02/2019) предвижда въвеждането на нов чл. 423а от ГПК, който предоставя възможност на длъжника при връчване на заповедта по чл. 47, ал. 5 от ГПК, независимо от влизането ѝ в сила, да подаде възражение пред заповедния съд в едномесечен срок от узнаването. Въвеждането на новия чл. 423а от ГПК не е прието.

26.2. В резултата на това инициирането на изпълнителен процес обикновено води до повтаряне на връчването по чл. 47, ал. 5 от ГПК от съдебния изпълнител и назначаването на особен представител, който няма контакт с длъжника (*вж. т. 17*).

27. За пълнота на изложението следва да бъде отбелязано, че въвеждането способ за пристъпване към принудително изпълнение срещу отсъстващ длъжник би могло да бъде въведено като санкция, ако се установи, че длъжникът живее на адреса, но се укрива. В тази хипотеза обаче текстът на изменението на чл. 415, ал. 1, т. 2 би следвало да бъде формулиран по следния начин: *„и връчителят е събрал данни, че длъжникът живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.“*. Тази формулировка би могла да удовлетвори критериите за пропорционалност, при така въведеното ограничение в правата на длъжниците. Именно в тези случаи вече би могло да се очаква, че инициирането на принудителното изпълнение срещу имуществото на укриващият се длъжник, ще го мотивира да предприеме действия в своя защита (тъй като той реално живее на адреса).

28. § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.) обаче не може

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

да удовлетвори тези критерии, тъй като създава реално привилегии за кредитора, а не за длъжника (обратно на прокламираното в мотивите на законопроекта).

V. Други усложнения, свързани с прилагането на атакуваната разпоредба

29. § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.) създава разграничителен критерий за обособяването на длъжниците в две групи:

29.1. длъжници, за които е установено, че не живеят на регистрираните постоянен и настоящ адрес – по отношение на тях заявителят ще бъде задължен да установи вземането си по исков ред;

29.2. длъжници, за които не може да се установи, че същите не живеят на регистрираните постоянен адрес – за тях се презюмира, че не оспорват вземането и срещу тях ще бъде допуснато изпълнение на претендираното от заявителя вземане, без да бъде воден исков процес.

30. Хипотезата, определяща групата на длъжниците, чиито права подлежат на ограничаване, е обвързана механично с разпоредбата на чл. 47, ал. 1 от ГПК. Събирането на данни, че ответникът не живее на адреса в чл. 47, ал. 1, изр. последно от ГПК (към момента на приемането на тази редакция – *вж. т. б. 1*) обаче е предвидено да породи своите процесуални последици единствено в обхвата на същата алинея на разпоредбата. Целта на текста е да освободи връчителят от задължението да се опита да намери длъжника чрез посещения в продължение на месец съгласно изискванията на предходните изречения на разпоредбата. Практическото обяснение затова е, че е безпредметно да продължава търсенето на длъжника на този адрес, след като е установено, че той не живее там.

31. Изменението на чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК придава на установяването на фактът, че длъжникът не живее на адреса, самостоятелни правни последици – презюмирана липса на оспорване от страна на длъжника. Използваната непрецизна законодателна техника обаче не позволява тази презумпция да се приложи веднага, а едва след приключването на пълната процедура по чл. 47, ал. 1 – 5 от ГПК. Т. е. предприема се връчване на постоянен, настоящ адрес, месторабота и т. н. и едва след като се установи, че длъжникът не може да бъде намерен, съобщението се счита за

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

връчено. Така завършения фактически състав обаче поражда различни правни последици. В зависимост от преценката на съда в единият случай започва да тече срок едномесечния срок по чл. 414, ал. 2 от ГПК, след което заповедта за изпълнение ще влезе в сила, поради неподадено възражение от страна на длъжника (чл. 416, ал. 1 от ГПК). Във втория случай съдът ще укаже на заявителя да предяви иск.

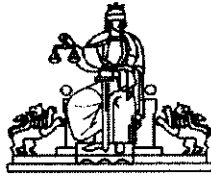
32. Критериите за прилагането на тази преценка са налице в случаите на получаване на информация от домоуправител или от кмета, но такива липсват в хипотезата на установяването на обстоятелството *„по друг начин [...] с посочването на източника на тези данни в съобщението.“*

33. Освен това допълнителна неяснота създава и приложението на атакуваното изменение в хипотезата на регистрирани различни постоянен и настоящ адрес. Стриктното тълкуване на разпоредбата налага извода, че по отношение и на двата адреса следва да бъдат събрани специални доказателства относно факта, че длъжникът не живее там. Това от своя страна противоречи на логиката на чл. 47, ал. 3 от ГПК, която задължава съда да установи и връчи съобщението на „другия“ адрес, именно защото се приема, че длъжникът може да не бъде открит на този адрес, на който е търсен първоначално.

34. От друга страна, въвеждането на специален начин за доказване на факта, че длъжникът не живее на адреса, неоправдано затруднява установяването на факта дали длъжника живее на адреса. В голяма част от случаите (предимно при връчване в градските райони) връчителят няма как обективно да събере сведения дали длъжникът живее на адреса (блокът няма домоуправител, съседите отказват да съдействат или не познават адресата и др.). По този начин наличието на обективни пречки за установяването на факта дали длъжникът живее на адреса, автоматично води до попадането на длъжника в групата с по – ограничени процесуални права, изцяло в интерес на кредитора.

VI. Последици от уважаване на искането за установяване на несъответствието

35. Установяването на несъответствието на § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК ще доведе до неприлагането на изменението на разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК, в

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

частност по отношение на добавения текст: „и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.”

36. Съгл. чл. 151, ал. 2 от КРБ това изменение няма да се прилага, като вместо него ще прилага редакцията на нормата към ДВ, бр. 86 от 2017 г., а именно:

„Чл. 415. (1) Съдът указва на заявителя, че може да предяви иск за вземането си в следните случаи:

[...]

2. когато заповедта за изпълнение е връчена на длъжника при условията на чл. 47, ал. 5;”

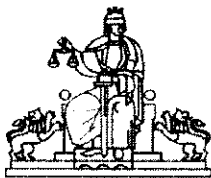
37. Последното ще обвърже връчването на заповедта за изпълнение по чл. 47, ал. 5 от ГПК със задължение на кредитора да предяви иск за установяване на вземането си по общия исков във всички случаи, когато длъжникът не е може да бъде намерен.

ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ ДЕЙСТВИЕТО НА ПРАВОТО
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

38. Атакуваната разпоредба не е в пряка колизия с правото на ЕС. Обявяването ѝ за противоконституционна обаче би могло да подобри взаимодействието между националната правна и долупосочените инструменти за сътрудничество между държавите членки.

VII. Регламент (ЕО) № 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания

39. Регламент № 805/2004 предвижда възможност издадените в Република България заповеди за изпълнение, да бъдат приети за подлежащи на изпълнение актове по чл. 3, пар. 1, б. „б” от Регламента, като за събирането ми в друга държава членка бъде издадено Удостоверение за европейско изпълнително основание. За тази цел обаче

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

следва да бъдат изпълнени минималните изисквания в Глава III от Регламента. Съгласно чл. 14, пар. 2 от Регламента връчването без потвърждение за приемане от длъжника (каквато е хипотезата на чл. 47, ал. 5 от ГПК) не може да бъде извършено, ако адресът на длъжника не е известен със сигурност. Последното налага извода, че тази разпоредба може да бъде приложена, само ако е установено, че длъжникът действително живее на адреса. Фактът, че длъжникът има регистриран постоянен и настоящ адрес в страната, сам по себе си не установява с категоричност пребиваването му е на този адрес (*Решение на СЕС по дело C-222/23*). При това положение влизането на заповедта в сила при прилагането на сега действащата разпоредба на чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК, при индикации, че длъжникът не живее на адреса (след като е търсен три пъти и езалепено уведомление) нарушава минималните изисквания в Глава III от Регламента.

40. Пар. 19 от преамбюла на Регламента обаче подчертава, че последният не налага на държавите – членки задължението да приспособят националното си законодателство към минималните процесуални изисквания, които той предвижда. Регламентът обаче допуска изпълнение на решенията в другите държави – членки, само ако тези изисквания са изпълнени. В тази връзка в чл. 18 от Регламента са уредени и способите за преодоляване на неспазването на минималните изисквания. В контекста на българската законодателна уредба, е нужно длъжникът да е узнал за заповедта и да не я е атакувал, напр. по реда на чл. 423 от ГПК.

41. В тази връзка следва да се приеме, че установяването на несъответствието на § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.) с КРБ би подобрило взаимодействието между националната правна уредба и регламента, като ще избегната нуждата от саниране на неизпълнението на минималните изисквания в Глава III от Регламента.

VIII. Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

42. Съгласно Решение на СЕС по дело C-222/23:

42.1. „Член 62, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която се счита, че гражданите на държава членка, пребиваващи в друга държава членка, имат местоживее на адрес, който винаги е регистриран в първата държава членка.

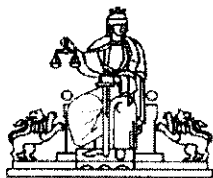
42.2. Член 4, параграф 1 и член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, както е тълкувана в националната съдебна практика, да предоставя на съд на държава членка компетентността да издава заповед за изпълнение срещу длъжник, за когото съществува обосновано предположение, че към датата, на която е подадено заявлението за издаване на заповедта за изпълнение, е имал местоживее на територията на друга държава членка, в случаи, непредвидени в глава II, раздели 2—7 от този регламент.”

43. В светлината на горепосоченото решение Регламент № 1215/2012 допуска издаването на заповед за изпълнение срещу длъжник, който има регистрирани постоянен и настоящ адрес в страната, при положение, че към момента на издаването не налице „обосновано предположение”, че обичайното местопребиваване на длъжника е извън Република България.

44. След като такова предположение обаче възникне с неустановяването на длъжника на регистрираните адреси, но не са събрани специалните доказателства относно фактът, че той не живее на адресите, съдът е поставен в невъзможност да преустанови процеса на влизането на заповедта в сила.

45. Последното може да доведе до предприемането на принудително изпълнение срещу длъжници, при положение, че исковете срещу същите длъжници, заведени по общия исков процес би следвало да се разгледат от съд на друга държава членка (ако обичайното местопребиваване на тези длъжници е там).

46. Установяването на несъответствието на § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.) с КРБ ще гарантира иницирането на исков процес срещу тези

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

длъжници, в който процес е по – вероятно (предвид и назначаването на особен представител на длъжника) да бъде установен факта, че длъжникът няма обичайно местопребиваване в страната и производството да бъде прекратено.

ЗНАЧЕНИЕ НА АТАКУВАНАТА РАЗПОРЕДБА
ЗА РАЗГЛЕЖДАНОТО ДЕЛО

47. Районен съд – гр. Тутракан (ТнРС) е издал заповед за изпълнение в полза на „ТОПЛОФИКАЦИЯ СОФИЯ“ ЕАД срещу двама длъжници

и . При опит да се връчи заповедта на първия длъжник на регистрираният му постоянен и настоящ адрес, адресът е посетен три пъти в продължение на един месец (23.07, 17.08 и 31.08.2025 г.). Призовкарят е посочил, че не е открил адресата, „...*нищо се отваря*“. По разпореждане на съда е залепено уведомление на 14.12.2025 г. (след още три посещения – на 05.11, 01.12 и 14.12.2025 г.). Извършена е справка в БД на НАП, която е установила, че няма действащи трудови правоотношения. Съдът е приел, че в тази хипотеза ЗИ е връчена в хипотезата на чл. 47, ал. 5 от ГПК. Доколкото обаче по делото няма данни лицето да живее на адреса, Районен съд – гр. Тутракан е преценил на осн. чл. 15 от ЗНА, че не следва да приложи противоречащата на КРБ изменение на чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК, като вместо това се е съобразил с предходната редакция на разпоредбата и е указал на заявителя да предяви иск относно вземането си.

48. Заявителят е предявил иска пред Районен съд – гр. София (СРС). С Определение № 4621/02.02.2026 г. по ГД № 2426/2026 г. СРС е върнал исковата молба, приемайки, че заявителят няма правен интерес от предявяването на иска. Съгл. т. 10а от Тълкувателно решение № 4/2013 г. на ВКС, ОСГТК процесуалните предпоставки за съществуването и надлежното упражняване на правото на иск, предявен по реда на чл. 422, респ. 415, ал. 1 ГПК, не са налице в случаите, когато възражението по чл. 414 ГПК не е подадено в срока по чл.414, ал. 2 ГПК или не съдържа оспорване на вземането. Съдът, разглеждащ иска по чл. 422, респ. чл. 415, ал.1 ГПК, извършва самостоятелна преценка за наличието на тези специални процесуални предпоставки и не е обвързан от констатациите по тях на съда в заповедното производство. Въпреки отсъствието на

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН

мотиви в тази насока в горесцитираното определение на СРС, следва да се приеме, че исковият съд е разширил предметния обхват на т. 10а от Тълкувателно решение № 4/2013 г., приемайки, че исковия съд може да извършва самостоятелна преценка относно влизането на заповедта в сила и при извършено връчване по чл. 47, ал. 5 от ГПК, когато не са налице предпоставките на заявителят да бъдат дадени указания за завеждане на иск по чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК.

49. Произнасянето на Конституционния съд относно съответствието на атакуваната разпоредба с КРБ ще отговори на въпроса дали заповедния съд (ТнРС) следва да издаде изпълнителен лист (в случай, че разпоредбата съответства на КРБ) или на заявителят следва отново да бъдат дадени указания да заведе иск пред СРС (в случай, че разпоредбата не съответства на КРБ).

50. По този начин ще се разрешат и развилите се след въвеждането на централизираното разпределение на електронните заповедни дела спорове между заповеден и исков съд (каквито спорове са налице и в множество други съдилища в страната), които на практика водят до отказ от правосъдие.

Искане

51. С оглед гореизложеното отправям искане до Конституционния на Република България да установи на осн. чл. 150, ал. 2 от КРБ несъответствието с чл. 121, ал. 1 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията на Република България на § 7 от ПЗР на ЗИД на ГПК (обн., ДВ, бр. 100 от 20.12.2019 г.), с който е изменена разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2, като накрая е добавено: *„и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.“*

**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД - ГР. ТУТРАКАН**

Приложения:

1. Заповед за изпълнение;
2. Съобщение и Уведомление;
3. Разпореждане на ТнРС;
4. Определение на СРС;
5. Определение на ТнРС по чл. 150, ал. 2 от КРБ.

С уважение:

**ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ,
СЪДИЯ В РАЙОНЕН СЪД**